

Od redakcji

Począwszy od niniejszego tomu zmienia się Zespół Redakcyjny „Archiwum Historii Filozofii i Myśli Społecznej” oraz skład jego Rady Programowej, poszerzony o przedstawicieli ośrodków zagranicznych. Redakcja w nowym składzie pragnie w pierwszym rzędzie wyrazić podziękowanie swoim poprzednikom, którzy przez lata dbali o wysoki poziom periodyku, do jakiego czytelnicy zdążyli przywyknąć. Od czasu założenia pisma w latach pięćdziesiątych włączyło się ono w nurt odnowy, przyczyniając się wydatnie do ożywienia w Polsce powojennej badań w dziedzinie historii filozofii i historii idei.

Z uwagi na doniosłość kształtowania się dyskursu filozoficznego w dziejach, w tym jego konstytuowania się jako *t r a d y c j i* (tożsamości w zmianie), tematykę naszej kontynuacji ukierunkowywać będą pewne motywy klasyczne tego dyskursu: podział na filozofię praktyczną i teoretyczną, jego tradycyjna bliskość wobec takich dyscyplin jak teologia, antropologia, logika, matematyka, wreszcie *last but non least*, w jakimś sensie „protologiczna” rola, jaką w nim tradycyjnie odgrywa refleksja ontologiczna i metafizyczna. Jako stały element przewidujemy zatem publikacje prac dotyczących tych immanentnych problemów metafizyki i ontologii, które determinowały rozwój filozofii. Stąd potrzeba metody historyczno-genetycznej. Praca historyka filozofii jest pracą *par excellence* badawczą, wymagającą operowania bogatym instrumentarium. Bez usprawnień moralnych i intelektualnych: filologicznych, historycznych, filozoficznych, historyk filozofii nie będzie w stanie wyjść poza werbalizm w rozumieniu i wyjaśnianiu źródeł.

Członkowie redakcji podzielają przekonanie, że badań z dziedziny historii europejskiej tradycji filozoficznej, zarówno u klasyków, jak i często w jej nieoczekiwanych rozwinięciach, nie można ograniczać do erudycyjnej ciekawości (jak to często ma miejsce w przypadku historii innych dyscyplin naukowych), ponieważ tradycja ta współlistnieje z samą filozofią jako specyficzna forma ludzkiej myśli. Tutaj historia jest zarazem terażniejszością i nie traci nigdy na aktualności. W istocie trudno byłoby znaleźć przykłady, nawet wybitnych i oryginalnych myślicieli, których myśl nie kształtowałyby

się w nawiązaniu bądź konfrontacji z myślą poprzedników, także odległych w czasie.

Nie ma filozofii bez historii filozofii – warto przypominać tę dewizę, zwłaszcza w czasach dzisiejszych, powołując się np. na zgodnie brzmiące opinie filozofa Paula Ricoeura: „[...] i już filozofuje ten, kto zajmuje się historią filozofii” oraz historyka filozofii Stefana Swieżawskiego: „gruntowne studium historii filozofii kształci przede wszystkim filozofów”. Praca historyka filozofii nie jest martwym, odtwórczym zajęciem, ale samym życiem, podtrzymywanym ożywiającą mocą badanych źródeł, pobudzonym zarazem siłą motoryczną ujawniających się problemów do rozwiązania. Historia filozofii to zarazem historia problemów.

Pomimo żywnego przez nas przekonania o autonomii historii filozofii jako nauki, w trakcie niełatwej dyskusji, której wynik wcale nie był przesądzony, postanowiliśmy zachować tytuł rocznika w niezmienionej formie, z pozostawieniem odniesienia do myśli społecznej. Rozszerzenie to nie oznacza wszelako – jeśli w ogóle kiedykolwiek oznaczało – ukłonu wobec jakiejś formy socjologicznego czy materialistycznego redukcjonizmu, ani też nie jest w żadnej mierze pochodną struktury instytucji, w której czasopismo ma swoje korzenie i w łonie której powstaje, tj. Instytutu Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie (warto przypomnieć, że „Archiwum” od początku związane było z Zakładem Historii Filozofii Nowożytnej tego Instytutu).

Pozostawiając tytuł w niezmienionej formie chcielibyśmy podkreślić naturalną otwartość filozofii na inne aspekty myśli i doświadczenia ludzkiego (nie przypadkiem wśród wybitnych filozofów w dziejach nie brakowało uczonych, polityków i teologów). Również pod tym względem inspiracją i przykładem były dla nas same dzieje periodyku, przez lata bowiem typowy temat „społeczny”, a zarazem związany z historią idei, jakim jest tolerancja religijna i obywatelska, nierzadko gościł na stronicach czasopisma, stając się bodźcem do szeroko zakrojonej refleksji teoretycznej.

O „otwartości” możemy dziś także mówić, zgodnie z duchem czasu, w aspekcie integracji europejskiej. „Archiwum Historii Filozofii i Myśli Społecznej” zamierza włączyć się w tę ideę, m.in. poprzez zapraszanie do współpracy autorów z różnych krajów, publikowanie zarówno ich tekstów, jak i autorów polskich w językach kongresowych. Na zawartość pisma składają się zatem cztery kategorie materiałów: /1/ prace autorów polskich w języku polskim, /2/ prace autorów polskich w językach kongresowych, /3/ prace autorów zagranicznych w językach kongresowych, /4/ przekłady autorów zagranicznych i przekłady klasyki filozoficznej.

Pożądane wydaje się funkcjonowanie tego rodzaju znaczącego czasopisma w obszarze środkowoeuropejskim. W przekonaniu, że zdołamy spro-

OD REDAKCJI

stać naszym zamierzeniem, zwracamy się do wszystkich zainteresowanych z zachętą, żeby swoimi pracami, nie tylko w języku polskim, ale i w językach kongresowych, przyczynili się do wypromowania „Archiwum” na liczący się na forum europejskim periodyk.

Niniejszy tom chcielibyśmy dedykować pamięci zmarłych w 2009 roku zasłużonych współtwórców naszego pisma: Panu Profesorowi Leszkowi Kołakowskiemu i Pani Profesor Barbarze Skardze.

ZESPÓŁ REDAKCYJNY